

Obrazovanje u djelatnostima društava i inicijativnih grupa koje se bave zaštitom okoliša – perspektive za Hrvatsku*

Đuro Huber

Veterinarski fakultet, Zagreb

Sažetak

U tekstu se razmatraju različiti aspekti djelovanja nevladinih organizacija (NGO) koje se bave zaštitom okoliša u Hrvatskoj. Uvodni dio sadrži osnovne informacije o nekoliko najznačajnijih društava, grupa i pokreta. Nadalje, autor kroz više tematskih cjelina analizira stanje i djelovanje ovih organizacija (od njihovih naziva i osnivanja do problema financiranja, prostora i opreme za rad) te naznačuje kontekst u kojem djeluju (sloboda organiziranja, suradnja sa svijetom, status u medijima). Tekst također nudi skicu aktualnih problema Hrvatske u rješavanju kojih bi raznim aktivnostima mogle biti uključene i NGO orijentirane na zaštitu okoliša (rat, proces privatizacije, energetske problemi, kontrola izvora onečišćenja, povezivanje sa svijetom).

Ključne riječi: NGO, obrazovanje o zaštiti okoliša, obrazovanje o zaštiti prirode

UVOD

Promišljajući i prikupljajući materijal za ovaj članak utvrdili smo da postoji značajno mnoštvo i potrebna različitost društava i inicijativnih grupa koje se bave zaštitom okoliša u Hrvatskoj, ali i da su prilično neefikasna te da im je cilj djelovanja često nejasan.

Grupe građana koje se osnivaju po strukovnim i/ili interesnim kriterijima obično se nazivaju **privatnim ili nevladinim organizacijama**. Radi jednostavnosti, za sva ta društva, grupe i pokrete koristit ćemo uobičajenu kraticu »NGO«. Nadalje, pod pojmom »zaštita okoliša« ovdje razumijevamo zaštitu kako same prirode tako i prostora pod antropogenim utjecajem. Svi navedeni stavovi su autorovi i nisu prethodno usuglašeni sa spominjanim NGO.

PRIKAZ DRUŠTAVA, GRUPA I POKRETA

Institut za Europsku politiku o okolišu (*Institut für Europäische Umweltpolitik*) objavio je 1992. godine »NGO Directory«, u kojem daje popis 71 organizacije iz Hrvatske (vidi *Prilog*), a od kojih ćemo ovdje ukratko opisati 11 utjecajnijih. Ostale su uglavnom lokalnog karaktera. Spomenut ćemo i 7 organizacija koje nisu u tom direktoriju. Bez pretenzija da ćemo uključiti sve relevantne NGO koje se bave zaštitom okoliša u Hrvatskoj, u osnovnim ćemo crtama prikazati djelovanje ukupno 18 organizacija.

* Rad je prezentiran na savjetovanju »Edukacija u zaštiti prirode«, Zagreb, 2-4. prosinca 1992.

Hrvatsko prirodoslovno društvo

Nastojanjima Spiridona Brusine još od 1867. godine, a uz podršku 30–ak najvažnijih hrvatskih prirodoslovaca¹, Društvo je osnovano 1885, a s prvenstvenim ciljem »njegovanja prirodoslovnih znanosti«. Hrvatsko prirodoslovno društvo već od 1886. izdaje svoj »Glasnik«, a od 1911. časopis »Priroda«. Ti časopisi slijede sva svjetska prirodoslovna otkrića i aktualne teorije (Darwin, Einstein, zalaganje protiv astrologije i praznovjerja). Još 1935. osnovana je unutar Društva i Sekcija za zaštitu prirode. Tako rani počeci organiziranja davali su dobru podlogu za razvoj obrazovanja i prakse zaštite okoliša. Iz Hrvatskog prirodoslovnog društva odvajale su se sekcije i prerastale u samostalna društva. Kao jedna od samo tri današnje sekcije Društva, od 1973. postoji i organizacija »Mladi čuvari prirode«, koja pretežno okuplja čak i djeluje pod geslom »Ponosim se sačuvanom prirodom svoje domovine«.

Hrvatsko biološko društvo

Hrvatsko biološko društvo nastalo je 1976. godine odvajanjem od Hrvatskog prirodoslovnog društva, te se uz Hrvatsko ekološko društvo može smatrati najznačajnijom NGO u području obrazovanja o zaštiti okoliša. Redovita predavanja otvorena su za javnost, a većina njih pridonosi obrazovanju o zaštiti prirode. Društvo je dosad samostalno organiziralo 3 izuzetno značajna kongresa biologa Hrvatske. Od 1981. ima Grupe za zaštitu ugroženih životinjskih vrsta, i to posebno za sredozemnu medvjedu, vidru i bjeloglavog supa. Izdavanjem postera, anketiranjem i na druge načine grupe šire ideju o potrebi čuvanja tih i drugih ugroženih vrsta. Od 1986. godine Hrvatsko biološko društvo član je IUCN–a (*International Union for Conservation of Nature and Natural Resources*) kao nevladina organizacija, i to kao prvi i jedini član u ondašnjoj Jugoslaviji, a i sada u Hrvatskoj. U procesu učlanjivanja u IUCN Društvo je zadovoljilo sve kriterije prijema, uključujući i upoznavanje svojih članova o »Svjetskoj strategiji zaštite« (*World Conservation Strategy*) i prihvaćanje načela te strategije. Treba napomenuti da Društvo ima poteškoća s plaćanjem godišnje članarine IUCN–u.

Hrvatsko ekološko društvo

Hrvatsko ekološko društvo, osnovano 1976. godine, okuplja stručnjake profesijom vezane uz različite ekološke discipline. Obrazovanje o zaštiti okoliša širi putem redovitih predavanja, otvorenih za javnost. Organizira znanstvena istraživanja na trajnim plohama, znanstvene terenske seminare, organiziralo je dva kongresa ekologa, izdaje ekološke publikacije (»Mala ekološka biblioteka« i »Ekološki glasnik«) te putem medija i/ili pisama upozorava na razne oblike ugrožavanja okoliša.

Društvo za zaštitu, promatranje i proučavanje ptica Hrvatske

Društvo za zaštitu, promatranje i proučavanje ptica Hrvatske osnovano je 1984. godine, iako organizirano djelovanje ornitologa postoji još od 1901, kad je osnovana Hrvatska ornitološka centrala u okviru HPD–a. Društvo okuplja ornitologe i ostale zainteresirane za zaštitu ptica i njihovih staništa. Izdaje godišnjak »Troglodytes« i radi na izdavanju ključa za prepoznavanje ptica. Organizira predavanja, radne izlete i terenske kampove.

1 Zanimljivo je spomenuti i podršku slavnog Charlesa Darwina. Svoje pismo Spiridonu Brusini od 8. svibnja 1869. Darwin završava riječima: "S mojim najboljim željama za napredak vaše organizacije i s puno poštovanja imam čast ostati vaš zahvalni Charles Darwin".

Društvo za zaštitu životinja Hrvatske

Društvo za zaštitu životinja osnovano je još 1885. godine. Prolazilo je kroz razne oblike organiziranja (na razini grada i Republike), a danas djeluje kroz dvije organizacije. Zbog nepostojanja odgovarajuće zakonske regulative djeluje kroz akcije pomaganja pojedinim životinjama, a na osnovi zalaganja pojedinaca.

Hrvatski lovački savez

Lovačka organizacija organizirano djeluje od 1872. godine, a mjesečnik »Lovački vjesnik« izlazi točno 100 godina. Načela organizacije i časopisa imaju pozitivnu ulogu u širenju obrazovanja o zaštiti okoliša.

Pčelarski savez Hrvatske

Pčelarski savez Hrvatske osnovan je još 1881. godine. Izdaje list »Pčela«, koji izlazi već 111 godina. Svojim djelovanjem Savez širi spoznaje i izravno štiti okoliš.

»Lijepa naša« – Pokret prijatelja prirode

Pokret je osnovan 1990. godine, s namjerom povezivanja vlasti i građanskih inicijativa, znanstvenika, političkih stranaka, vjerskih zajednica i škola, radi »bolje zaštite okoliša i razvitka ekološke svijesti«. Organizira akcije (pošumljavanja, čišćenja), skupove, bori se za primjenu čišćih tehnologija i propagira prirodne ljepote Hrvatske.

Savez zelenih Hrvatske

Osnovan 1990. godine, Savez u početku djeluje i kao politička stranka koja povezuje 55 različitih grupa. U početku prve višestranačke predizborne kampanje zauzimala je čak vodeća mjesta u ispitivanjima javnog mnijenja (»Zeleni list«, 3. 2. 1990). Na izborima 1992. više se nije pojavila.

Zelena akcija Zagreb (Split, Šibenik, Karlovac, Kutina ...)

Zelena akcija djeluje od 1990. godine kao član Saveza zelenih Hrvatske, s kompleksnim izbornim programom koji uključuje i »ekološko obrazovanje«. Kandidirala je svoje ljude na izborima 1990. i dobila nekoliko mjesta u Saboru. Na izborima 1992. nije se pojavila sa svojim kandidatima.

Društvo za zaštitu Plitvičkih jezera

Osnovano još 1893. godine, Društvo je nakon prekida u radu za vrijeme socijalističkog uređenja obnovljeno 1992. Problem je što su od travnja 1991. Plitvička jezera okupirana i nedostupna.

***

Unutar nekih većih organizacija postoje grupe za zaštitu okoliša. Tako npr. Matica hrvatska – Ogranak Velika Gorica ima Odjel za suvremeni život i ekologiju, Hrvatsko-američko društvo ima Ekološku sekciju, a Hrvatsko-njemačko društvo ima Radno tijelo za zaštitu okoliša.

ANALIZA STANJA I RADA NGO

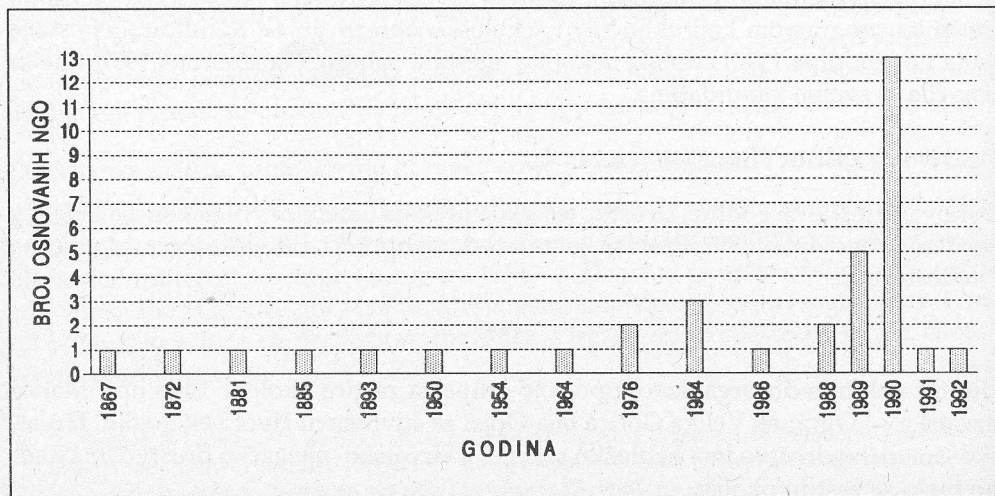
Nazivi

Uz riječi koje u nazivu označavaju karakter grupe («društvo», «pokret», «sekcija» i slično) i njenu regionalnu pripadnost, nalazi se i naznaka načina djelovanja. Tako se u nazivima 77 NGO organizacija pojmovi »ekološko« ili »ekološki« nalaze 31 puta (40%), pojam »zeleni« 30 puta (39%), a pojmovi »zaštita« ili »priroda« 16 puta (21%). Iako se pojmovi »edukacija« i »obrazovanje« ne nalaze u nazivima organizacija, pretpostavljamo da sve one smatraju, i to s pravom, da imaju ulogu u obrazovanju o zaštiti okoliša. Problem je što se najčešće korišteni pojam »ekološko« poistovjećuje s pojmom »zaštite prirode«, odnosno obratno. Smatramo da se samo »Hrvatsko ekološko društvo« istinski bavi ekologijom, kao znanstvenom disciplinom koja proučava odnose među organizmima i njihov odnos prema okolini. Zbog nedovoljnog poznavanja, a i pod utjecajem medija, razvilo se mišljenje da je »ekolog« svatko tko na neki način štiti prirodu (npr. organizira čišćenje nekog terena). Nije, međutim, uobičajeno da se »biologom« ili »pravnikom« naziva nekog tko nema odgovarajuće stručno obrazovanje i/ili rad u toj struci. S druge strane, činjenica je da su »zaštitari prirode« često djelotvorniji i korisniji za okoliš od pravih ekologa. Sada je na ekolozima da se izbore za svoj status te da oni usmjeravaju akcije zaštitara okoliša.

Osnutak

Postojanje tradicije u brizi za okoliš u Hrvatskoj vidi se i iz činjenice da je još u prošlom stoljeću osnovano 5 značajnih organizacija: Hrvatsko prirodoslovno društvo, Društvo za zaštitu životinja Hrvatske, Hrvatski lovački savez, Pčelarski savez Hrvatske i Društvo za zaštitu Plitvičkih jezera (*Slika 1*). S rastom problema u vezi okoliša nove organizacije su se pojavljivale od šezdesetih do osamdesetih godina. Mala eksplozija njihova broja javlja se nakon uspostave parlamentarne demokracije (*Slika 1*). Trend porasta je naročito posljedica osnivanja lokalnih organizacija, što treba pozdraviti, iako moramo biti svjesni da mnoge od njih – usprkos početnom entuzijazmu – postoje samo »na papiru«, suočene s nedostatkom kadrova, znanja i sredstava.

Slika 1 – Godine osnivanja NGO koje se bave zaštitom okoliša u Hrvatskoj

Financiranje

1. Članarine

Najsigurniji izvor prihoda su članarine, koje su zbog slabe platežne moći redovito niske (u vrijednosti 2 do 10 DEM godišnje) i uglavnom pokrivaju samo troškove poštarine (npr. poziva na sastanke). Dodatni je problem što tijekom godine inflacija obično obezvrijedi i ta prikupljena sredstva.

2. Dotacije

Dio društava može uz posebno kandidiranje, ako zadovoljava određene uvjete, dobiti godišnje dotacije Ministarstva obrazovanja ili znanosti za svoje redovito djelovanje i posebno za izdavačku djelatnost i znanstvene skupove. Iako u pravilu skromna (ispod vrijednosti 1000 DEM), ta sredstva su bitna za njihov redoviti rad.

3. Sponzori

Ovisno o profilu društva i o snalažljivosti ključnih članova, sredstva se mogu naći i kod sponzora, u pravilu privrednih organizacija ili poduzetnika. U vrijeme socijalizma to su uglavnom bili plaćeni oglasi u publikacijama društava ili pomoć pri organiziranju skupova. Danas se pojavljuju sponzori koji su spremni putem takvih investicija trajno reklamirati svoju djelatnost. To je često praćeno nastankom ovisnosti i negativnim utjecajem na stvarnu djelatnost društva.

Prostorije, oprema i plaćeno osoblje

Većina društava nema vlastite radne prostorije (po našim informacijama preko 80%), već koristi prostorije i opremu svojih aktualnih voditelja, obično na njihovom radnom mjestu ili u stanu. Pod opremom, uglavnom posuđenom, misli se na pisaci stroj ili računalo, aparat za kopiranje, projektor, telefon i slično. O opremi za terenske akcije, za istraživanje, spašavanje, pomaganje ili sprečavanje šteta u okolišu, ove organizacije ne mogu ni razmišljati. Mali broj (oko 10%) zapošljava službenike, pa je najveći dio aktivnosti volonterski rad.

Djelovanje i uspješnost

Većina obrazovnog djelovanja odvija se kroz više ili manje redovita predavanja i povremene publikacije.

S vremena na vrijeme organiziraju se lokalne akcije (čišćenja ili pošumljavanja), obilježavanje npr. »Dana Zemlje«, prigodne izložbe i sl. Te su akcije često »kratkog daha« i sadrže više priče nego djela, a rijetko zahvaćaju šire područje. Time ne želimo umanjiti njihov značaj, već naprotiv, smatramo da ih treba znatno pojačati, tako da postanu pravilo ponašanja, a ne iznimke.

U više navrata pojedine su NGO dizale svoj glas protiv izgradnje nekog objekta koji bi imao negativan utjecaj na okoliš. Gradnja nekih je odgođena ili je, barem u načelu, prihvaćena ugradnja zaštitnih uređaja. To je dobrim dijelom zasluga tih organizacija, ali i usputnih okolnosti, kao npr. nedostatka sredstava za izgradnju.

Mnoge NGO aktivno su, tijekom agresije na Hrvatsku, obavještavale i upozoravale domaću i svjetsku javnost i stručnjake o ratnom uništavanju okoliša. Jedan od argumenata bio je: ako se građevine mogu, uz dosta napora, nanovo sazidati, uništavanje okoliša je, kao i ljudske žrtve, nenadoknativ gubitak.

U zadnjem desetljeću, a posebno u posljednje dvije do tri godine, sve je prisutnije zastranjivanje u pogrešnom korištenju pa i komercijalizaciji pojma »ekologija«. O nazivima smo već govorili, a komercijalizacija se vidi u tome da se uz pridavanje pojma »ekološki« ili davanjem zaštitarskog *imagea* mnoge aktivnosti nastoje unovčiti, npr. posebni oblici prehrane (makrobiotika i sl.), liječenja (bioenergija, parapsihologija i sl.), dizajna itd.

Sloboda djelovanja i uvažavanje

U socijalizmu nisu bile dozvoljene političke stranke, pa tako niti stranka »zelenih«. Treba reći da, posebno u zadnjem desetljeću, nije bilo izravnog uplitanja u rad društava o kojima se govori u ovom člaku, ali je sve ono što nije bilo u interesu režima jednostavno ignorirano. Djelovali su, međutim, i godinama usađivani mehanizami »samocenzure«, koji su ograničavali doseg kritika i akcija.

U višepartijskom sustavu su svi oblici organiziranja i djelovanja slobodni, što se ogleda i u bitnom porastu broja organizacija. Ipak se stječe dojam da je domet akcija ovisan o gledanju vladajuće stranke na određeni problem. Zbog kratkog razdoblja, a i izvanredne situacije izazvane ratom, u ovom trenutku ne možemo argumentirano ocijeniti stupanj slobode i uvažavanja djelovanja NGO.

Suradnja sa svijetom

Hrvatsko biološko društvo član je IUCN-a, Društvo za zaštitu, promatranje i proučavanje ptica Hrvatske član je *International Waterfowl Research Bureau*, a Hrvatsko ekološko društvo nastoji da se učlani u odgovarajuće međunarodne strukture. Neke organizacije bile su članice međunarodnih udruženja u okviru bivše Jugoslavije, a sada to nastoje biti u okvirima Republike Hrvatske. Kroz razne znanstvene projekte, uglavnom pojedinih stručnjaka, postoji suradnja s određenim inozemnim NGO koje se bave zaštitom prirode. U svakom slučaju, suradnja je nedovoljna.

Mediji

Hrvatska radio–televizija je najmoćniji i, po nizu pokazatelja, od vladajuće stranke kontrolirani medij. Treba, međutim, razlikovati »Obrazovni program«, koji donosi dosta i sve više kvalitetnih emisija o zaštiti okoliša. S druge strane, bilo je slučajeva da večernje emisije, poput onih uz obilježavanje Dana Zemlje, u biti zloupotrebljavaju ideju zaštite okoliša, reklamirajući kroz to parazitanost i kvaziekologiju. Napominjemo da HTV ubire obveznu pretplatu u pravilu u visini oko 6% osnovnog osobnog dohotka.

Postoji i slobodni tisak pa i TV kanali koji nisu sputani u djelovanju, ali su opterećeni ratom i političkim previranjima. Zbog tržišne konjunktura, najviše pažnje posvećuju senzacijama, pa ideje zaštite okoliša nisu prisutne. Zasada radije prodaju ono što ljudi žele kupiti no što pokušavaju obrazovati.

PROBLEMI OKOLIŠA I MOGUĆA ULOGA NGO

Rat

Razaranja izazvana agresijom na Hrvatsku trenutno su najveći problem, a ujedno i onaj na koji je najteže utjecati. Pokušati obrazovno utjecati na agresora značilo bi upućivati ga kako može izazvati još veće katastrofe. Trebalo bi, međutim, biti moguće

obrazovno utjecati na hrvatske obrambene snage tamo gdje su zabilježeni primjeri nepažnje i nediscipline sa štetnim posljedicama za prirodu (npr. ubijanje vrijedne faune).

Zbog okupacije i posljedične nepristupačnosti dijela teritorija Hrvatske, i to upravo područja vrijednih prirodnih karakteristika, nije moguće u potpunosti provoditi istraživanja ni zaštitu.

Proces privatizacije

U procesu izlaženja iz socijalističkog i od države upravljanog privređivanja, a i iz gospodarske krize, nezaposlenosti i za bržu obnovu ratom razorene zemlje, glavne nade se opravdano polažu na privatne inicijative i poduzetništvo. U tome NGO trebaju biti glavni upozoravatelji na opasnosti za okoliš. Može se očekivati da mnogi privatnici u trci za profitom opasno zanemare okoliš. Općenito je pred nama opasnost da počnemo rezonirati u smislu da smo »presiromašni da štitimo okoliš«, a to bi nas odvelo u nepovratnu katastrofu.

Energetika

Dileme oko razvoja budućih izvora potrebne energije, uključujući i obnovljena razmišljanja o nuklearnim elektranama, trebaju biti jedno od značajnih područja angažiranja NGO. Poznato je da velik dio građanstva ne zna, npr., da niti nakon mnogo godina rada nuklearke u Krškom još uvijek nije riješeno pitanje odlaganja nuklearnog otpada. NGO trebaju nastojati pružati objektivne informacije o opasnostima za okoliš vezanim uz svaki izvor energije.

Kontrola izvora onečišćenja

Sav autoritet i druge snage trebaju biti upotrebljeni da se utječe na zaustavljanje odlaganja u okoliš nepročišćenih plinova, tekućina i krutog otpada.

Povezivanje sa svijetom

Potrebno je izravno uključivanje NGO u srodna međunarodna udruženja te pritisak na Vladu da potpiše i provede sve međunarodne konvencije o zaštiti okoliša. Treba tražiti pomoć i iz svijeta za rješavanje specifičnih problema, pa i u obrazovanju javnosti o zaštiti okoliša.

Kao opći prioritetni cilj treba izraditi nacionalnu strategiju zaštite okoliša s planom održivog razvoja.

ZAKLJUČAK

Poljoprivreda i turizam proglašeni su strateškim ciljevima gospodarstva Hrvatske. To je povoljno, jer je riječ o područjima ljudskoga djelovanja koja razmjerno najmanje uništavaju okoliš, a istovremeno zahtijevaju i nenarušeni okoliš da bi mogla funkcionirati.

Za razliku od najvećeg dijela Europe, u Hrvatskoj je priroda relativno očuvana. Socijalizam nam nije ostavio u nasljeđe toliko havarirani okoliš kao u nekim drugim zemljama – manjim dijelom zbog interesa zaštite, a više zato što se nije »stiglo« ili uspjelo više industrijski razviti zemlju. Sada imamo nedovoljno razvijenu zaštitu relativno dobro ušćuvane prirode, kao kontrast suprotnoj situaciji u Njemačkoj. U

nadi da se strategijski pravci razvoja neće mijenjati, te uz ubrzani razvoj organiziranog sustava zaštite okoliša, uključujući i aktivno djelovanje NGO, postoji mogućnost da Hrvatska bude na dulji rok jedna od zemalja s najočuvanijom prirodom u Europi. Zato postoji i izravni interes ostalih europskih zemalja, pa su uz njihovu pomoć izgledno znatno povoljniji.

Intenzivno djelovanje NGO na obrazovanju o zaštiti okoliša jedna je od bitnih poluga da se opisane želje ostvare, a da tijekom stvari ne skrene u neželjenom smjeru.

— P R I L O G —

Popis NGO iz Hrvatske koje se bave zaštitom okoliša, a koje su navedene u *NGO Directory of Central and Eastern Europe* (Institut für Europäische Umweltpolitik, 1992)

- Društvo prijatelja »Dub« Dubrovnik
- Društvo prijatelja prirode »Lijepa naša«
- Društvo za zaštitu, promatranje i proučavanje ptica Hrvatske
- Društvo za cjeloviti razvoj čovjeka
- Društvo za proučavanje tla Republike Hrvatske
- Društvo za unapređenje kvalitete života
- Društvo za waldorfsku pedagogiju
- Društvo za zaštitu čovjekove okoline »Zelena Jaska«
- Društvo za zaštitu životinja
- Društvo za zaštitu okoline Novi Vinodolski
- Društvo za zaštitu voda Hrvatske
- Društvo za zaštitu zraka Hrvatske
- Društvo »Zdrav život«
- Društvo zelenih Vinkovci
- EKO – Rijeka
- EKO društvo Buje
- Eko forum Pula
- EKO pokret »Zeleni«
- Eko pokret Slavonski Brod
- Eko zeleni Lovran
- Ekološki muzej
- Ekološki pokret »Zelena Linija«
- Ekološki pokret Pelješac
- Ekološki pokret Slunj
- Ekološko društvo »Lijepa naša domovina« Zabok
- Ekološko društvo Čakovec
- Ekološko društvo Čazma
- Ekološko društvo Bjelovar
- Ekološko društvo Đurđevac
- Ekološko društvo Jastrebarsko
- Ekološko društvo Koprivnica
- Ekološko društvo Križevci

- Ekološko društvo Moslavina
- Ekološko društvo Ogulin
- Ekološko društvo Pag
- Ekološko društvo Samobor
- Ekološko društvo Varaždin
- Ekološko društvo Virovitica
- Hrvatsko ekološko društvo
- Hrvatsko prirodoslovno društvo
- Komisija za zaštitu prirode Planinarskog saveza Hrvatske
- Mirovno zeleni forum za Hrvatsku
- Mladi zeleni Knina
- Odbor za oslobađanje Zagreba od pušenja Gradskog sekretarijata za zdravstvo
- Pčelarski savez Hrvatske
- Planinarsko ekološko društvo »Duga«
- Pokret za unapređivanje zdravlja »Zdravi grad« Zagreb
- Pokret »Zdravi grad« Dubrovnik
- Pokret zelenih Crnomerec
- Pokret zelenih Gupčeva Lipa
- Pokret zelenih Krapina
- Pokret zelenih Našice
- Pokret zelenih otoka Paga
- Pokret zelenih Sutla
- Pokret zelenih Vukovar
- Pokret zelenih Zadar
- Savez izviđača Zagreba
- Savez zelenih Hrvatske
- Sri Chinmoy Centar
- Sveučilišno udruženje »Ekološka Javnost«
- Urbo–ekološko društvo Zadar
- Zelena akcija Šibenik
- Zelena akcija Karlovac
- Zelena akcija Kutina
- Zelena akcija Stari Mikanovci
- Zelena akcija Slunj
- Zelena akcija Split
- Zelena akcija Zagreb
- Zeleni mir
- Zeleni pokret Ilok
- Zeleni pokret Orahovica

EDUCATION IN THE ACTIVITIES OF SOCIETIES AND INITIATIVE GROUPS
DEALING WITH ENVIRONMENTAL PROTECTION
– PERSPECTIVE FOR CROATIA

Duro Huber
Veterinary Faculty, Zagreb

Summary

The text is considering various aspects of non-governmental organisations (NGO) dealing with environmental protection in Croatia. The introductory part contains the basic information on several most important societies, groups and movements. Further more, through a few thematic wholes, the author is analysing the status and activities of the organisations (from the very names, reasons for the foundation to problems of financing, of working space and equipment); he is also stressing the context in which the organisations are acting (freedom in organising, forms of the cooperation with the world, status in media). The text is also offering a scheme presentation of the actual problems of Croatia (war, process of transformation of ownership, power sources problems, controlling the sources of pollution, establishing links with the world); their solving could mean including the NGOs oriented towards the environmental protection into various activities.

Key words: education in environmental protection, education in protection of nature, NGO

AUSBILDUNG IN DER TÄTIGKEIT DER VEREINE UND INITIATIVGRUPPEN,
DIE SICH MIT DEM UMWELTSCHUTZ BETÄTIGEN
– AUSSICHTEN FÜR KROATIEN

Duro Huber
Fakultät für Tiermedizin, Zagreb

Zusammenfassung

Im Text werden verschiedene Aspekte der Arbeit der nicht der Regierung gehörenden Organisationen betrachtet, die sich mit Umweltschutz in Kroatien beschäftigen. Die Einleitung enthält Grundinformationen über einige wichtigste Vereine, Gruppen und Bewegungen. Ausserdem, analysiert der Autor durch mehrere thematische Einheiten den Zustand und die Tätigkeit dieser Organisationen (von ihren Namen aus bis zu den Problemen der Finanzierung, des Arbeitsraums und der Ausrüstung) und bestimmt den Kontext in dem sie tätig sind (Organisierungsfreiheit, Zusammenarbeit mit der Welt, Status in den Medien). Der Text bietet auch eine Skizze der aktuellen Probleme Kroatiens dar, in deren Lösung mit verschiedenen Tätigkeiten auch diese Umweltschutzorganisationen (NGO) eingeschlossen werden könnten (der Krieg, der Privatisierungsprozess, Energieprobleme, die Kontrolle der Verschmutzungsquellen, die Verbindung mit der Welt).

Grundaussdrücke: Naturschutzbildung, Umweltschutzbildung, Umweltschutzorganisationen (NGO)